

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br:PŽ-1540/81
od 24.II 1982.

Vijeće: dr Svetozar Peričić, Gordana Gasparini,
dr Emilio Pallua

pomorskih
Sudar/brodova -- Za štetu nastalu sudarom brodova odgovara brod čijom je krivnjom došlo do sudara /čl.755. ZPUP-a/ -- Krivnja broda za sudar prosudjuje se prema krivnji osoba kojima se brodar u svom poslovanju služi, tj. prema krivnji zapovjednika i ostalih članova posade koji neposredno upravljaju plovidbom i izvršavaju određene poslove u vezi s plovidbom i manevriranjem broda -- Zapovjednik broda dužan je postupati u skladu s kriterijem ponašanja "dobrog pomorca" definiranog u odredbi čl.8, st.1. Pravilnika o izbjegavanju sudara na moru -- Ako su sudari brodova u luci nastali prilikom uplovljavanja i izvodjenja manevra pristajanja iz uzroka "zatajivanja stroja" relativno česti, zapovjednik broda, postupajući kao "dobar pomorac" mora uzeti u obzir tu okolnost i uploviti u luku i manevar pristajanja izvesti tako, da do sudara ne dodje ni u slučaju "zatajivanja stroja" -- Ako zapovjednik, suprotno "dobroj pomorskoj praksi" koja mu nalaže da uplovljavanje u luku i manevar pristajanja izvede pomoću dva tegljača, ovaj manevar izvede pomoću jednog tegljača i drugog koristi samo za tzv. boksanje, jer je to u toj luci tako "uobičajeno", pa u toku izvodjenja manevra dodje do "zatajivanja stroja" i "pucaanja užadi za tegljenje", te sudara, sudar nije nastao ni zbog "zatajivanja stroja", ni "pucaanja užadi za tegljenje", odnosno više sile ili slučaja, nego krivnjom zapovjednika, zbog njegovog propusta da manevar izvede onako kako mu je to nalagala "dobra pomorska praksa" odnosno kriterij postupanja "dobrog pomorca"

U sporu između tužitelja kao vlasnika i brodaru u čiji je brod dana 19.I 1978, dok je bio privezan u luci, prilikom pristajanja uz obalu, udario brod tuženoga i oštetio ga, protiv tuženoga kao nositelja prava raspolaganja brodom čijom je krivnjom došlo do sudara, radi naknade štete prouzročene sudarom, prvostepeni je sud međupresudom utvrdio da je tuženi obavezan tužitelju naknaditi štetu prouzročenu sudarom.

U obrazloženju međupresude navodi se da prema odredbi iz čl.755, st.1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi /Sl.list SFRJ, br.22/77 - u nastavku teksta ZPUP/ za

štetu nastelu zbog sudara brodova odgovara brod čijom je krivnjom šteta prouzročena, a da je u postupku, na temelju izvedenih dokaza, utvrđeno da je do sudara došlo krivnjom broda tuženoga, jer zapovjednik tog broda manevar pristajanja nije izveo u skladu s pravilima struke, pomoću dva tegljača, jednim koji bi ga prihvatio po pramcu i drugim koji bi ga prihvatio po krmi, nego uz pomoć jednog tegljača. U odnosu na obranu tuženoga da je do sudara došlo slučajem, zato što je glavni pogonski stroj broda zatajio u kritičnom trenutku zbog blokiranja automatskog zapornog ventila u sistemu upućivanja glavnog pogonskog stroja, tako da stroj nije prihvatio komandu vožnjom natrag, pa da, u smislu odredbe iz čl.762. ZFUP-a, štetu snosi oštećeni tužitelj, u obrazloženju medjupresude se navodi da kad bi se ove tvrdnje tuženoga o uzroku sudara i prihvatile kao točne, da se ne bi moglo utvrditi da je do sudara došlo slučajno, jer da iz nalaza i mišljenja vještaka proizlazi da do sudara ne bi došlo usprkos grešci na ventilu, da je u manevru pristajanja broda sudjelovao i drugi tegljač koji bi brod bio prihvatio po krmi odgovarajućim užetom.

Tuženi je podnio žalbu protiv ove medjupresude i istu pobija zbog svih žalbenih razloga iz čl.353, st.1. ZPP-a, te predlaže da se ista preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje. U žalbi navodi da je presuda pošla nepravilnim redosljedom, od čl.755. ZPUP-a, nastojeći utvrditi krivnju, a tek usput spominje čl.762. ZPUP-a koji predviđa oslobodjenje od odgovornosti; da prema odredbi čl.762. ZPUP-a postoje dva uzroka oslobodjenja od odgovornosti i to viša sila i slučaj i da je presuda trebala utvrditi da li ta dva slučaja postoje, pa ako postoje da je trebalo obrazložiti da li ih prihvaća ili ne; da presuda nije utvrdila činjenično stanje, jer da je propustila utvrditi da li je došlo do greške na uputnom ventilu, i drugo, kakav je pravni značaj pucanja konopa kojim je tegljač zaustavljao brod; da je presuda kod ocjene postojanja krivnje pošla od toga da je zapovjednik, kao dobar pomorac, trebao voziti toliko umjerenom brzinom da može uvijek na vrijeme izbjeći svaku opasnost, međjutim, da to svoje stajalište nije razmotrila iz perspektive više sile i slučaja, odnosno defekta na uputnom ventilu i pucanja konopa tegljača, jer da se ne može od bilo kojeg "dobrog pomorca" tražiti da manevar pristajanja vrši tako da uzme u obzir i defekt na stroju i pucanje teglja; da je presuda pogrešno utvrdila da nije došlo do zatajivanja stroja, jer da su vještak i svjedok potvrdili da je stroj zatajio; da

je presuda pogrešno utvrdila da je tegalj pukao zato što nije bio kvalitetan, jer da je to suprotno iskazu drugog svjedoka; da je presuda pogrešno utvrdila da je tuženi odgovoran i zbog toga što drugi tegljač nije bio vezan po krmi broda, jer da je bio vezan da ne bi došlo do sudara, unatoč toga što su svi ostali u postupku tvrdili da se manevar vrši na uobičajeni način, da se drugi tegljač upotrebljava za boksanje, a da vezivanje drugog tegljača po krmi dovodi do zanašanja broda, što ima za posljedicu da kormilo zakaže itd; da je presuda pogriješila kada nije prihvatila prijedlog za provođenje nautičkog vještačenja putem drugog vještaka, jer da je nalaz i mišljenje jednog od vještaka nelogično i netočno i u suprotnosti s mišljenjem zapovjednika u konkretnom slučaju dolazi do primjene čl. 762. ZPUP-a, jer da je zapovjednik broda tuženoga vršio manevar na uobičajeni način, a da je do sudara došlo zbog više sile, najprije zatajivanja ventila, a zatim pucanja teglja, jer da nije niti stavljeno u sumnju da bi do sudara došlo da nije zatajio ventil za upućivanje.

U odgovoru na žalbu tuženoga tužitelj poriče navode žalbe, te tvrdi da je u presudi potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje i pravilnom primjenom materijalnog prava odlučeno da je tuženi kriv za sudar i odgovoran za štetu.

Žalba nije osnovana.

Prilikom odlučivanja o postojanju odgovornosti tuženoga za spornu štetu, pravilno je prvostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da je za ocjenu postojanja krivnje broda tuženoga za sporni sudar, za koju odredba iz čl. 755. ZPUP-a veže odgovornost za štetu prouzročenu sudarom, odlučno utvrditi da li je zapovjednik broda prilikom uplovljavanja u luku i pristajanja postupao u skladu sa kriterijem ponašanja "dobrog pomorca", definiranog u odredbi čl. 3, st. 1. Pravilnika o izbjegavanju sudara na moru /Sl. list SRJ, br. 4/79/, jer se krivnja brodera za sudar utvrđuje prema krivnji osoba kojima se on u svom poslovanju služi, tj. prema krivnji zapovjednika i ostalih članova posade koji neposredno upravljaju navigacijom i izvršavaju određene poslove u vezi s manevriranjem broda.

Nadalje, polazeći od propisanog kriterija ponašanja "dobrog pomorca", pravilno je prvostepeni sud na temelju nalaza i mišljenja jednog od vještaka utvrdio da je ovaj kriterij, s obzirom na konkretne plovidbene okolnosti, naložio zapovjedniku tuženog broda da prilikom uplovljavanja u luku i izvodjenja manevra pristajanja upotrijebi dva

tegljača, jednog koji bi ga prihvatio po pramcu i drugog koji bi ga prihvatio po krmi, te da je zapovjednik tuženog broda postupao protivno ovom kriteriju kada je ovaj manevar izvodio pomoću samo jednog tegljača.

Na temelju ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni je sud izveo pravilan zaključak o postojanju krivnje broda tuženoga za sudar i odgovornost tuženoga za štetu.

Po ocjeni žalbenog suda, pravilno je prvostepeni sud postupio kada je odbio prijedlog da se nautičko vještačenje ponovi putem drugog vještaka, jer za to nisu bile ostvarene pretpostavke iz čl.261. ZPP-a.

Izvedenim dokazima potpuno je i pravilno utvrđeno činjenično stanje, pa je bilo suvišno izvoditi daljnje dokaze. Zato prvostepeni sud nije pogriješio kada je odustao od izvodjenja dokaza koji su bili usvojeni rješenjem od 7.IV 1981.

Nije osnovan žalbeni navod da prvostepeni sud nije utvrdio da li je došlo do greške na uputnom ventilu i kakav je pravni značaj pucanja užeta za tegljenje kojim je tegljač zaustavljao brod, te da nije naveo razloge zašto ne prihvaća obranu tuženoga da je do sudara došlo uslijed više sile ili slučaja.

Istina, prvostepeni sud nije utvrdio da je došlo do "zatajivanja stroja" i to iz uzroka za koji tuženi nije odgovoran, ali je prvostepeni sud odgovornost tuženoga ocijenio iz aspekta te činjenice i to u pretpostavci da je "stroj zatajio" iz uzroka za koji tuženi nije odgovoran.

U medjupresudi je zauzet, naime, jasan stav u odnosu na obranu tuženoga, tj. da sudar nije prouzročen slučajem, uslijed zatajivanja stroja, te je rečeno da sve kad bi se i uzelo da je "stroj zatajio", da se sudar mogao izbjeći da je u manevru pristajanja brod bio prihvaćen po krmi drugim tegljačem.

S obzirom da sudari brodova u luci, nastali pod okolnostima kao i sporni sudar, nisu baš rijetka pojava i da se u pravilu kao uzrok ovih sudara navodi "zatajivanje stroja", zapovjednik tuženog broda prilikom uplovljavanja u luku i izvodjenja manevra pristajanja trebao je uzeti u obzir upravo one okolnosti za koje tuženi smatra da se ne može tražiti od bilo kojeg "dobrog pomorca" da ih uzme u obzir, tj.

da prilikom izvodjenja manevra pristajanja može doći do "zatajivanja stroja". Da je predvidio tu mogućnost, a kao "dobar pomorac" morao ju je predvidjeti čim ona nije neka izuzetno rijetka pojava, zapovjednik tuženog broda bio bi u luku uplovljavao i manevar pristajanja izvodio pomoću dva tegljača i bio bi dao odgovarajuće uže za tegljenje, tj. ono koje može izdržati i najveća naprezanja do kojih dolazi prilikom zaustavljanja broda pomoću tegljača u slučaju "zatajivanja stroja".

Ni "zatajivanje stroja", odnosno "greška na ventilu" ni "pucanje užadi za tegljenje" nisu početni uzrok sudara. Početni uzrok sudara je propust zapovjednika broda da manevar pristajanja izvede u skladu s kriterijem ponašanja "dobrog pomorca", pomoću dva tegljača, jer kako to pravilno ističe prvostepeni sud, da je manevar izvršen pomoću dva tegljača do sudara ne bi došlo, unatoč tome što je "zatajio stroj". Isto tako da je manevar bio izvršen pomoću dva tegljača i da je brod dao odgovarajuće uže za tegljenje, onda, prilikom zaustavljanja broda pomoću tegljača, u slučaju "zatajivanja stroja", ne bi bilo došlo do pucanja užeta za tegljenje i do sudara.

Okolnost što je "uobičajeno" da se manevar pristajanja vrši pomoću jednog tegljača i da se drugi tegljač koristi samo za tzv. boksanje broda nije odlučna za ocjenu postojanja krivaje za sudar i odgovornost za štetu. Ako ono što je "uobičajeno" ne predstavlja ujedno i "dobru pomorsku praksu", onda zapovjednik broda ne može postupati na "uobičajeni" način, nego u skladu s "dobrom pomorskom praksom".

Ocjenjujući iz navedenih razloga da nisu ostvareni žalbeni razlozi zbog kojih se međjupresuda pobija, kao ni žalbeni razlozi na koje ovaj žalbeni sud pazi po službenoj dužnosti, na temelju odredbe iz čl.368. ZPP-a, žalbu je trebalo odbiti i međjupresudu potvrditi.

Tužitelju nisu priznati troškovi odgovora na žalbu, jer ta parnična radnja u ovom slučaju nije bila potrebna /čl.155, st.1. u vezi s čl.166, st.1. ZPP-a/.

G.G.